

A BANYAYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre ... 12 K. || Félévre ... .. 6 K.
 Negyedévre ... .. 3 K.
 HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatalai:
 Budapest, VII. ker., Abonyi-utca 11. (Bálint-utca sarki palota földszintjén). ■■ **Telefon-szám: 108—00.**

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A bányászat államosítása.

Aki végigvizsgálja Európa nagy ipari államainak legutóbbi törvényalkotásait, meglepő jelenséget találkozik.

Látni fogja, hogy a bányatörvények, melyek a bányászat technikájának állandósága folytán a legujabb időkig a leghosszabb életű törvényalkotásoknak bizonyultak, az utolsó négy-öt esztendő alatt nemcsak gyökeres reformokon mentek át, de ezek az újabb alkotások is csakhamar változást szenvedtek.

Ezek a változások pedig egytől-egyig ugyanazt az irányt mutatják, amely félreismerhetetlenül magán viseli az állam-szocialisztikus jelleget.

A sort a kis Hollandia kezdte meg, amely nagy közszerűterületeket rezervált az állam számára; azután jött a lex-Gamp Poroszországban, mely a köszen és káli kutatását korlátozta s az új novella, amely ezen ásványok telepeit bizonyos mértékig szintén az államnak tartotta fenn.

Csakhamar Szászország is ebben az irányban reformot s irányt adott, nemcsak az európai korszerűen államosítani készülő egész jövődöbeli szénbányászatát, éppenugy, mint ahogy Svédország a vasbányászatot adta az állam kezébe.

Végül Franciaország, mely a múlt század elején megindította volt a bányajog alapján való reformját s irányt adott nemcsak az európai kontinens összes országaiban, hanem az egész keleten is a bányajog alapelveinek kifejlesztésében, most tárgyalja a javaslatot, amely az egész bányászatot államosítani szándékozik.

Hogy ez az áramlat bennünket elkerülhessen, azt a föltevést eleve egész határozottan kizárhatjuk, sőt rámutathatunk arra is, hogy bizonyos mértékben már eljutott mihozzánk is, mert a pénzügyminisztérium komolyan foglalkozik a petróleum, a kálisók bányászatának és a földgázok hasznosításának államosításával.

Ezek a tervek nemcsak hogy nem fognak forradalmat csinálni, hanem a mai politikai áramlatok mellett annál könnyebb lesz azokat megvalósítani, mert az agrárius hajlandóságu parlament szívesen hozzájárulna afféle javaslatához, melyről azt hihetné, hogy a vállalkozó tőkén üt egyet vele; a bányászok pedig azzal a szokott fásultsággal fogják nézni ezt a törekvést, melyet tehetetlenségük érzete s az a tudat fejlesztett ki bennük, hogy érzék és szakismeret hiányában ugy sem várhatnak semmit a hazai törvényhozástól.

Ahol a politikusok legnagyobb része csak a földbirtok ellenségét látja a bányászatban, vagy legfeljebb a töke hatalmi törekvéseinek eszközét perhorreszkálja benne, ahol milliókat szavaznak meg arra, hogy a levegőbe építsék föl a hazai ipart, de egyedül szilárd alapjának, a bányászatnak kifejlesztése még szóba sem kerül, ahol a kormányoknak mindenre lehet gondjuk és pénzük, csupán az oly kevés szavazattal rendelkező, a kezdet legelején levő bányászatra nem, melynek még létföltételét, az új bányatörvényt, sem voltak képesek egy százdalon át megalkotni s most, amikor megalkották, nem nyújthatják be, mert az egész képviselőházban előadót nem találhatnának hozzá s agrárius bizottságban, agrárius előadóval kellene azt tárgyalatni, ott ez a fásultság nagyon is érthető szimptoma.

Az a nagy államosító áramlat s az a kis, titokban készülő államosító javaslat azonban korántsem fog hatás nélkül elmulni fölöttünk.

Ez a kis javaslat lesz az első lépés, amely ut nemsokára következik majd a második: a bányászat államosítása minden vonalon.

Mert az európai közvélemény, mely ezt az irányt táplálja, egyszer csak el fog terjedni nálunk is; a parlament képe sem marad mindig egyforma s egyszer csak ott fogunk tartani, hogy teljes erővel ragad bennünket is az áramlat, mert a mesterségesen fejlesztett hazai ipar létérdekei fogják követelni, hogy államosítsuk a bányászatot, amely mai megkötöttségében nem képes annak fejlődésével

lépést tartani s vagy a drága pénzen nagyra növelt hazai ipart kellene feláldozni, vagy pedig hozzá kell látni a bányászatnak mindenáron való mesterséges kifejlesztéséhez.

Erre pedig semmi esetre sem fogják akkor azt a formát választani, amelyet már Európa összes államai tuhaladtak, s bár mi soha el nem értük, el fogjuk hagyni és közvetlenül az államosításra fogunk átmenni, amely bányászatunk mostani fejletlen formája mellett ma még minden hozzáértő előtt képtelenségnek látszik.

És akkor fogják csak látni agráriusaink, hogy mekkora rövidlátás rejtett abban, amikor szénjogaik félreismert érdekeiért feláldozták a hazai bányászat fejlődését, mert megakadályozták a bányatörvény megalkotását oly időben, amikor az még a legnagyobb kimérettel oltalmazta volna meg érdekeiket.

Mert az államosításkor ezekkel az érdekekkel már senki sem fog törődni, a fejlődésében megakasztott bányászat pedig nem lesz elég erős arra, hogy az államosításra irányuló törekvéseknek gátat vessen.

Ekkor válik majd nyilvánvalóvá, hogy azok az országgyűlések és azok a kormányok ártottak legtöbbet a földbirtok érdekeinek, amelyek megakadályozták a bányatörvény reformját.

Fém- és sóbányászati országos értekezlete.

Az országos fém- és sóbányászati tisztviselőinek bizottsága augusztus hó 8-án délelőlt tartotta értekezletét *Neubauer* Ferenc miniszteri tanácsos elnöklése alatt Nagybányán. Az országos értekezleten megjelentek; *Domokos* József kir. bányatanácsos, főbányahivatali főnök Szlatináról, *Porubszky* Béla bányamérnök Szlatináról, *Rozner* Vilmos bányamérnök Szlatináról, *Csia* Ignác bányafőmérnök Zalatnáról, *Pelachy* Ferenc bányafőmérnök Abrudbányáról, *Szabó* Albert bányatanácsos, főnök Marosújvárról, *Wiesner* Arnold bányatanácsos Désaknáról, *Sziklay* Alfonz bányatanácsos, igazgató Nagyágról, *Reitzner* Miksa min. tanácsos, pénzügyi igazgató Kőrmöcseről, *Schwartz* Gyula bányafőmérnök, főnök Kőrmöcseről, *Nikl* János kir. bányatanácsos Selmecről, *Litschauer* Lajos bányatanácsos, bányaiskolai vezetőtanár Selmecről, *Nikl* János irodavezető Selmecről, *Kellner* Aurél bányakezelő Selmecről, *Kovács* Károly bányatanácsos Kőrmöcseről. A nagybányai tisztviselők *Szellemey* Geyza, *Oblátek* Béla, *Martiny* István kir. bányatanácsosokat és *Kádár* Antal dr. kerületi főorvost küldötték ki az értekezletre, azonkívül az altisztek részéről kiküldettek *Kriszt* Gyula bányakezelő Nagybányáról és *Valter* Ferenc kohókezelő Fernezelyről. A gyűlés résztvevői megjelentek az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület nagybányai osztiályának gyűlésén is, ahol meleg ünnepléssel fogadták őket. Hétfőn Fernezelyre rándultak ki, ahol bankett volt tiszteletükre.

Az országos értekezlet figyelemreméltó eset hazánkban már csak azért is, mert állami bányászati tisztviselők mozgalmáról van szó. Ez a mozgalom oly komolyan indult és oly komoly mederben folyik, hogy vele foglalkozni multhatatlan kötelességünk. A gyűlés főtárgya: emlékirat készítése abban az irányban, hogy a magyarországi fém- és sóbányászati szénbányászattal egy

és ugyanazon statusba tegyék. Ily tendenciájú memorandumot szerkesztettek és — értesülésünk szerint — elhatározták, hogy a pénzügyminiszterium elé terjesztik. Az emlékiratban kifejezik, bármennyire kerestek is kivételes okokat arra, hogy a fém- és sóbányászat tisztviselőikara más elbánásban részesüljön, mint a szénbányászatnál rendszeresített tisztviselői kar, mert hiszen a fém- és sóbányász éppen úgy szolgálja az államot, mint az, akit véletlenül a szénbányászatnál alkalmaztak. A minősítésben, a végzettségben sincs fokozati különbség emezek és amazok között. Athelyezésekre pedig szükség lévén egyik szakból a másikba s ez esetben aránytalan állapotok állanak elő. Egyszóval ugyanazon hivatásban egyenlő jogok statuálását kívánják. A fém- és sóbányászoktól *lealázó a mai helyzet*, mikor a szénbányászokat fölibük helyezik. Mi a magunk részéről alaposabb értesülések beérkezéig csak annyit konstatálunk, hogy a vas-, valamint a kőszénbányászat tisztviselői kara tényleg jobb anyagi dotációban részesül, mint a fém- és sóbányászaté. Az országos értekezleten kifejezésre jutott kivágalmak tehát méltatásra érdemesnek látszanak.

Krónika.

Üzlet.

Julius 16. Németországban a *nyersvas* ára ismét eset tonnánként átlagosan 1 Mk-val, mert az 1910-re szóló eladásokra nézve a kohók nem tudtak megegyezni az árra. — Amerikában a *nyersvas* ára emelkedő irányzatot mutat, július—decemberre t-kint 13.75—14.25 doll.-t érnek el. A készgyártmányok szilárdak. — A galíciai *nyersolaj* termelők szövetsége 14.000 waggon olajat adott el a Petroleumnak. — A Standard Oil Co. Angliában gallononként 1—1.5 d-vel 4 d-re szállította le a *petroleum* árát. — Az amerikai független *acél* művek a készgyártmányok árát tonnánként 1 doll.-ral emelték. — Az északnyugati cseh *szénvidéken* az üzlet nyugodt, de nem kedvezőtlen.

Julius 17. A német *vörösréz*-kartell a lemezek árát 158 Mk-ról 155 Mk-ra szállította le mm.-kint. — A német *ólom*-kartell az alapárát 39 Mk-ról 37 Mk-ra szállította le.

Julius 18. Az osztrák vasuti miniszter az iparos körök kívánsága folytán elrendelte, hogy abban az esetben, ha a szénbánya az elszállításakor nem jelzi a szállító-levelemben, hogy a szén mely bányából való, ezt a vasuti személyzet puhatólja ki és tüntesse fel.

Julius 19. A *vaspiac* Franciaországban tartós élénkséget mutat, amely még erősödik is s az árak emelkedő irányt vettek. Belgiumban a helyzet egyre rosszabbodik s az árak esnek. A *nyersvas* helyzete nem annyira rossz. Westfáliában javulás mutatkozik, de az árak igen alacsonyok.

Julius 20. Londonban az *aluminium* ára 58 fontról 59 fontra emelkedett tonnánként s a szilárd irányzat s most folyó kartell-tárgyalásokra vezetendő vissza. — Tustanowiceben három új furás vezetett eredményre a napi 15, 42 és 35 waggon termeléssel. — Az Iparegyesület állást foglalt az ellen, hogy az egyik állami fémkohó a *vörösréz* árát az előző hónap londoni jegyzéseinek átlaga szerint állapítja meg s így állandóan eltér a napi árártól.

Julius 21. New-Yorban a *nyersvas* igen szilárd; a vásárlás élénk, különösen a keleti kerületekben. A kohók jóval magasabb árakat követelnek a jövő év első

negyedére. A déli kohók 15 doll.-ral emelték az árakat. — A porosz kincstár felszüléziai *köszénbányáinak* igazgatósága elutasította az oltani vasipari érdekességnek az árak leszállítására irányuló javaslatát. — Taft elnök állépeése ismét valószínűvé tette, hogy a *vasérc* vámmentes behozatalát megengedik. — A new-yorki szénbörzsén elhatározták, hogy londoni mintára *vörösréz piacot* szerveznek, ami a londoni üzletek nagy részét oda vonzaná. — A szász *barnaszén* bányák termelése júniusban 12.000 t-val emelkedett. A zwickau-i *köszén* termelés és jó eredményeket ért el.

Julius 22. Londonban ismételt amerikai vásárlások a *vörösréz* piacot igen szilárdá tették. Készület 59·25 font, határidőrn 60¹/₁₆ font. *Cinn* 132·75, illetőleg 134·25 font. *Nyersvas* határidőre 49 sh. 6 d. — A *lemez-kartell* a durvalemezek árát 100 kg-kint 50 f.-ral leszállítja. — A galíciai *nyersolaj* ára 1·68 K-ról 1·45 K-ra hanyatlott, mert új forrásokat nyitottak meg.

Julius 23. Az osztrák *vaskartell* kedvezőlen kimutaiása állítólag nem alkalmazhatók a hazai vasművekre, melyeknek elég a rendelkezésük s csak az árak nem kielégítőek. — Az *aluminium* árát a francia gyárak 118 Mk-ról 128 Mk-ra emelték mannheimi értekezletükön.

Julius 25. A hazai *vasüzlet* pangása kezd enyhülni s különösen *rudvas* iránt mutatkozik érdeklődés. A horganyozott fedéllemezek keresettek. *Rudvas* 19·80, vasgérenda 23·80, durvalemezek 24·40—27, finomlemez 28·25 kor.

Julius 26. A Szerbia északnyugati részén levő kutatóterületeket, melyeket az állam magának tartott fenn, most bizonytalan időre, nyereményrészesedés mellett egy német vállalkozónak engedte át. — A kovácsolt *vascsövek* árát Amerikában 2 doll.-ral emelték. — A belga államvasutak 60.000 t, a magánvasutak 40.000 t *vasúti szént* rendeltek belföldi vállalatoktól, melyek a Kongo vidékéről is mintegy 30.000 t megrendelést kaptak. — A német *sárgaréz-kartell* a kívül álló művek versenye erősen veszélyezteteti.

Julius 27. Az amerikai acéltörzst a *hengereit huzalok* árát 2 doll.-ral emelte. — A *sárgaréz* és *tombak* árát a kartellen álló művek eddig a *vörösréz* árának alakulása szerint szabták meg, a legújabb árleszállítás azonban, mely a sárgaréz alapárát 5 K-val, a tombakét 7 K-val csökkentette, a külföldi verseny eredménye, melyet a kartellen kívül álló gyárak is elősegítettek. — A schladmingeri Ascher-féle ezüst-, ólom- és rézbánya Londonban alakuló társaság tulajdonába megy át.

Julius 31. A német *sárgaréz-kartell* a csövek árát 135 Mk-ról 138 Mk-ra emelte.

Vállalatok.

Julius 16. A dobsinai *Magyar bánya* r. t. csődbejutását cáfolja. — A *Debeers* társulat oly kedvező áron adta el ez év első feléből való termelést a *gyémánt-kartell*nek, hogy 10%-os osztalékra számíthatni.

Julius 18. A *Kalani* nándorhegyi telepén a tűz elpusztított egy hengersort, gépházat és több melléképületet.

Julius 19. A *Dux-Bodenbacher* Bahm a duxi Johannes-akna üzemét kimerülése miatt végleg bezúntatta.

Julius 22. Az Oberschlesische Eisenindustrie-gesellschaft *köszénre* adományozott 24 bányatelket szerzett átlag 300.000 Mk-ért bányatelkenként.

Julius 25. A régóta szünetelő biksai *vasművet* a Dávid Károly és fiai cég megvette a Ri namurányitól a papirlemez-gyárrá alakítja át.

Julius 26. Az Amalgamated Copper Co. alaptökejét fölemeli, hogy az American Smelting and Refining Co.-t beolvasszthassa s így a köztük folyó harcnak

végét vessen. — A *Schlick-féle* gyárban nagy tűz pusztított.

Julius 27. A *Härpener Bergbau-Gesellschaft* az 1908/9. üzleti évben 16 (—4·16) millió Mk. nyereséget ért el. — *Hibernia* nyeresége az első félévben 5·08 (—1·85) millió Mk-t tett ki.

Julius 28. A Bergmann-Elektrizitätswerke A.-G. a vámtarifa hatásának ellensúlyozása végett Bodenbachban rendez be gyárat dynamók, turbinák stb. gyártására. — A *praktalvi* gyár olvasztó tégelyek gyártására rendezkedett be s a szállítást már három hónapon belül megkezdi.

Julius 30. A román államvasutaknak ez évben kiírt két árlejtésén a német, belga és francia vasművekkel szemben az Osztrák magy. államvasut társ. resicai és aninai *vasművei* kapták meg a szállítást magasabb árak dacára, tekintettel a kiváló minőségre.

Julius 31. *Királyhágói* bánya és ipar r. t. cég alatt 200.000 K alaptökével új vállalat alakult a bucsai *széntelep* és *bauxit* kiaknázására.

Egyesülés.

Julius 17. A rajna-wesztfáli *köszén-szindikátus* júniusban 6·34 millió tonnát szállított el a múlt évi 6 millióval szemben. — A felszüléziai *Stahlwerksgesellschaft* nevű kartell fölmondásáról hírlik, hogy az nem pusztán formalitás, hanem komoly differenciák eredménye.

Julius 18. Az új amerikai műtrágyatörzst 4 millió dollárért vette meg a Solstedt *káli*-bányát. Rendes becslés mellett a nyereség 10 millió Mk-t tesz ki ennél az eladásnál.

Julius 21. A francia *aluminium-gyárak* kartellbe léptek, mely a nemzetközi kartell alapját fogja képezni. A neuhauseni gyár ennek francia részről kikötött fölitéleiteit elfogadhatatlannak minősíti.

Julius 22. A *káli-szindikátus* igazgatótanácsa nem juthatott végleges megállapodásra a Schmidtman-féle csoporttal, de a szindikátus öt évre való megújítását fogja javasolni az összes művek bevonásával, úgy hogy Aschersleben és Solstedt kiléphetnek, ha 2—3 hónapon belül amerikai szerződések átvétele iránt a megegyezés létre nem jön.

Julius 23. A felszüléziai *szénkonvenció* augusztus 1-én tartandó közgyűlésén kiviteli praemiák fizetését fogja elhatározni, hogy az osztrák tarifareform hatását ellensúlyozza.

Julius 24. A *káliszindikátus* 1910. végéig megalakult Aschersleben és Sollstedt nélkül s ha ezekkel a megegyezés 1910. okt. 10-ig létrejön, további négy évre érvényben marad, ellenkező esetben fölöslik.

Julius 26. Az *öntöttcső-kartell* három évre meghosszabbították. — A legnagyobb német *horganylemez-gyárak* közös elárúsító irodát nyitnak Berlinben.

Statisztika.

Julius 19. Amerika június hóban 116·5 millió font *rezet* termelt a májusi 118·3 millióval szemben.

Julius 23. Románia 1908-ban 1,147.727 (1,129.097) tonna *nyersolajat* termelt.

Julius 27. Az orosz *réztermelés* ez év első negyedében 244.034 (257.227) pudrs rugott. A vörösréz kivitelének elősegítésére Románia felé mérsékeltek a fuvardíjteleket.

Julius 29. *Köszénbevitelünk* az év első harmadában 30%-al emelkedett s kereken 8·8 (6·7) millió mm.-t tett ki, a mi különösen a Máv.-nak a fenyegető mozgósításra való tekintettel szaporított beszerzéseire vezetendő vissza.

Julius 31. A *vörösréz* összes termelése 1908-ban

739.000 t-t, a *cinné* 106.500 t-t, az *olomé* 1.052.500 t-t s a *cinké* 722.100 t-t tett ki. Ugyanezen fémek fogyasztása ebben az esztendőben 701.700, — 194.200, — 1.057.000, illetőleg 726.600 t-ra rugott. A *nikkel* termelése 12.800, az *aluminiumé* 18.100 t-t tett ki 1908-ban.

Bányajog.

Julius 18. A német birodalmi kormány a képviselőház vezetőférfiaival abban állapodott meg, hogy abban az esetben, ha az összes bányák nem lépnek be a *káli*-szindikátusba, kiviteli vámmal sújtja a kálit, de a szindikátusnak visszatéríti kiviteli bonifikáció formájában.

Julius 21. A *csilei* kormány felhatalmazást kért, hogy a trapacai kiterjedt *salétrom*-területet árverésen eladhassa.

Julius 25. A *transvaali* kormány versenytárgyalást hirdet két *arany*-terület bérbeadására. A bérlet a terület kimerítéséig tart s az állam részesedik a nyereségben. A vállalkozónak 350.000 fontnyi biztosíték letétele mellett ki kell mutatnia, hogy a föltáráshoz és berendezéshez szükséges 350.000 fontnyi lőkével rendelkezik.

Julius 27. *Törökországban* szabályrendelettel reformálják a *nikodémiai ezüst- és ólom*-bányák művelését. A gümüsanei ólombánya koncessióját a kormány elvonta, mert az engedélyes nem él vele.

Julius 28. Az *orosz* birodalmi дума javaslatot fogadott el, amely az urali kincstári *vasművek és fémgyárak* szervezetét reformálja, a termelést modernizálja s kereskedelmi alapokra fekteti.

Julius 29. Az *osztrák* bányamunkások német nemzetiségű egyesületei Grázban értekezletet tartottak, melyen a kormánynak a bányamunkások válaszmányaira és a munkásellenőrökre vonatkozó törvényjavaslatát hiányosnak s elégtelennek mondták ki és fokozottabb rendszabályokat követeltek.

Julius 30. Az *abrudbánya-verespataki* bányamegye autonóm hatáskörében egységes *munka és szolgálati rendtartást* készül behozni, hogy a bányarablásoknak és tolvajlásoknak gátat vessen. A rendtartás bányarendőrség szervezését is felölelné.

Munkások.

Julius 16. Az 1907. évben a hivatalos *sztrájkstatisztika* szerint a hazai bányászatban és kohászatban 16 esetében 28 vállalat összesen 11.253 munkásból 6470 (57,5%) sztrájkolt és 438 kényszerült szünetelni. Ezek összesen 33.442 munkanapot mulasztottak és 119.218 K munkabérük veszett oda. — Az *angol bányamunkások* szövetségének tagjai ugyan az általános sztrájk mellett fognak szavazni, de remélhető, hogy a kormány közbenjárásával a skót bányák és munkásaik közt felforgó konfliktust békésen elintézhetik, mert a walesi munkások csak egy havi fölmondás után szüntethetik meg a munkát. — *Pittsburgban* a sztrájkolók zavargásánál 250 ember megsebesült, 6 meghalt. A küzdelem a rendőrséggel tovább folyik.

Julius 17. A *Standard Steel Co.* 3000 munkása Lyndoraben (Pa.) sztrájkol. — *Dombrauban*, a morva kőszénkerületben, a *Bettinia*-akna egész legénysége be-szüntette a munkát, mert a munkások és vállalkozók képviselőiből álló szervezet az előbbieket követelése folytán megvásárolt üdülőház vételárára határozatilag elfogadott levonásokat, a munkások nem hajlandók eltérni.

Julius 18. A *skót szénbánya*-munkások ügyében legközelebb összeül az egyeztető bíróság, hogy a vállalatok részéről tervezett bérleszállítás jogosultságát megvizsgálja.

Julius 22. A *Standard Steel Co.* lyondorai (Pa.) műveinél a sztrájk véget ért; 2000 munkás elfogadta a vállalat föltételeit, mely a jövőben az amerikai munkásokat a bevándorlókkal szemben előnyben fogja részesíteni.

Julius 23. A *skót szénbánya*-munkások szövetsége elhatározta, hogy a vállalatokkal részt vesz a kereskedelmi miniszteriumban tartandó értekezleten.

Julius 24. Az *amerikai* munkásszövetség állást foglalt a *bevándorló* munkások ellen s határozatban mondtotta ki, hogy ahol elegendő amerikai munkás van, bevándorlókat nem enged alkalmazni.

Julius 26. A *konszcinai szénbányában* a munkások közt a bérfizetés módja ellen irányuló mozgalom mutatkozik.

Julius 27. A *belga* bányamunkások nemzeti bizottsága általános sztrájkjal fenyegetőzik, ha a senátus a kilencórás műszakot megállapító törvényjavaslat megváltoztatására irányuló határozati javaslatot elfogadná, mely szerint a munkaidőt a közigazgatási hatóság szabná meg.

Julius 30. Az *Oszt.-magyar* államvasutársaság *krassószőrénymegyei* bányáiban a munkának az új munkarend miatt megkezdett beszüntetése a sztrájkolók teljes kudarcával végződött. — Londonban létrejött a megegyezés a *skót szénbánya*-vállalatok és munkásaik között, mely az utóbbiaknak három év tartamára 6 sh. minimális napibért biztosít.

Julius 31. Az *osztrai* kerületben kitört sztrájk véget ért. A munkások vezetői csak nagynehezen tudják a munkásokat ismét munkára bírni.

Balesetek.

Julius 19. *Oroszországban*, a juszalkai szénbányában *gázrobbanás* 17 munkást ölt meg.

Julius 20. A *langendreeri Mansfeld*-bányában a *gázrobbanás* három embert megölt. — *Langendreerben* a *Mansfeld*-aknában *gázrobbanás* 3 munkást megölt, ötöt súlyosan, kettőt könnyen megsebesített.

Julius 21. A *langendreeri gázrobbanás* sebesültjei közül is meghalt kettő s így az áldozatok száma öti. A többi sebesült élete nincs veszedelemben.

Julius 26. A *jaworznoi (F.-Szilézia)* *Rudolf*-aknában *bányogázak* hat munkást megfojtottak.

Julius 30. A *Radbod*-akna második mélysintjéit is viztelenítették, de eddig csak 30 holttestet találtak, mert a katasztrófa alkalmával ezen a szinten kevés munkás dolgozott.

Vegyesek.

Julius 18. *Ruszkabányán* *őskori pálmalit* maradványait találták meg vulkanikus hamuból álló kőzetben.

Julius 21. *Marokkóban* a spanyolok és kabilok közt komoly háboruszkodás tört ki azon vasércterületek miatt, melyeket francia és spanyol vállalkozók egyaránt iparkodtak maguknak megszerezni.

Julius 23. Az *abrudbánya*-verespataki bányamegye geológiai fölvételét e nyáron végzi Pály Mór fögeológus.

Julius 26. *Acélkerekek* gyártása körül a *Carnegie Steel Co.* vezetőmérnöke oly eljárást talált föl, mely a költséget 50%-kal csökkenti. A társaság 3—4 millió dollár költséggel külön művet rendez be e találmány gyakorlati kihasználására.

Julius 27. *Essenben* a város *vas- és kőszén*-bányászat részére *muzeumot* állít s a *Krupp*-féle muzeummal való egyesítése iránt folytat tárgyalásokat.

✂ HAZAI HIREK ✂

A köpőedények. A „Közlekedés és Közgazdaság” című szaklapból vesszük át a következő cikkekét: Talán mi vagyunk az egyetlenek, akik el- és átolvastuk az iparfelügyelők tevékenységéről szóló jelentést. Pedig kár, hogy sokan, nagyon sokan nem olvassák, nagyon sokan okulhatnának belőle. Így pl. abból a részletből is, amely ismerteti *azt a 3899 intézkedést*, a melyek a gyári helyiségek egészségi viszonyainak javítását és a munkások egészségének védelmét célozták. Mik voltak ezen intézkedések? Íme az érdekes sorozat: Kötszerek beszerzése és pótlása 813 esetben, munkahelyiségek tisztántartása 250, megégés, sugárzó hő elleni védelem 238, hiányos szellőztetés 196, a munkahelyiségek padlózatának javítása 144, mérges por és füst, ártalmas gázok és gőzök 134, gyufagyárakban 25, léghuzam miatt 135, szemvédő iránt 114 esetekben, stb. stb.

De 101 telepen, többek között a *nyomdákban* is, *köpőedények beszerzését* kellett elrendelni. Azoknak a kedvéért, akiknek okulni illik, kissé lejjebb akasztjuk a jelentésnek ezt a részét, amely következőleg szól:

„101 telepen, a megvizsgált telepek 12%-án, többek között a nyomdákban is, *köpőedények beszerzését* kellett elrendelni. Ezek beszerzése mindenütt fontos lévén, ahol sok ember tartózkodik együtt, mert sok ember közt mindig több olyan ember lehet, aki már is tüdőbeteg, nagyobb telepeken *mindenütt* kiterjednek a vizsgálatok arra is, hogy kellőszámu köpőedény legyen a munkahelyiségekben. Különös szükség van erre a nyomdákban, ahol gyakori a tüdőbeteg munkás, s miután az ólommérgezés a tüdővész iránt fogékonyabbá teszi a szervezetet, a nyomdák tisztasági állapota kétszeresen fontos. Feltűnő azonban az a közöny, amely a különben értelmesebb szedőket is érzéketlené teszi egészségük megóvása iránt.

A mai óriásilag kifejlődött tüdővész-irodalom mellett aligha lesz szedő, akinek ne kerültek volna a kezébe a gümőkör terjedésének módjairól szóló irodalmi művek s éppen a nyomdákban a legfontosabb egészségi szabályokat teljesen figyelmen kívül hágyják. A szedők ólomtól szürke, mosdatlan kézzel esznek a szedőszekrényen kenyeret vagy gyümölcsöt, amelynek nedve leoldja az ujjakra ragadt sennyet s magába veszi. A szakszervezeteknek egyik főtörekvésük a napi munkaidő megrövidítése, melyet vakon, megalkuvás nélkül követelnek. Ennek egyik következménye az, hogy *évi szempontból* elalkudták a munkaközi délelőtti és délutáni, egyébként az 1884:XVII. t.-c. által megkövetelt szünetet, hogy a napi munkaidő ez által is megrövidíttessék, nem gondolva meg azt, hogy a szünetre legalább is a tanoncoknak, a leányok, sőt a fiatalabb felnőtt munkásoknak is szükségük van *egészségi szempontból*, már pedig az egészséget elvekkal helyesíteni vagy megvédeni akarni csak kába és dőre rövidlátás képes.

Nincs tehát délelőtti és délutáni, vagyis reggelizés és uzsonázási idő, nem szabad abbahagyni a munkát kézmosás végett, nem szabad a munkától eltávolozni enni,

esznek tehát a munka mellett ólmos, szürke, mosdatlan pusztá kézzel almát, szőlőt, savanyított ugorkát, turót, sajtot, szalonnát, kenyeret, szóval olyan ételmezsereket, a melyek mind felveszik a szennyes kézre ragadt piszkot. A figyelmeztetésre kicsinylő mosolylyal válaszolnak s a kérdezősködére kitérő válasz a felelet; egy se akarja elismerni, hogy a keze piszkos s arra a kérdésre, hogy mikor szokta megmosni a kezét, az a felelet, hogy mindig, a mikor szükséges. A köpőedényekkel is hasonlóan járnak el. A csészék a szegletben a lom alatt vannak, a vizsgálatkor előkaparják azokat s büszkén mutatják, hogy megvannak; hogy azonban nem arra használják, kitűnik abból hogy a csészék szárazak, porosak s tele vannak szivarka csutakkal. Itt aztán igazuk van a nyomdatulajdonosoknak, ha azt kérdik az iparfelügyelőtől, hogy miért vegyenek köpőcsészét, mikor a munkások ugyis csak a földre köpnek. Elvégre ez általános jelenség és panasz, de éppen az értelmes és művelt nyomdászoktól joggal rossz néven vehető.”

Ehhez nem kell kommentár!

Gimnázium Vajdahunyadon. Vajdahunyadon gimnázium létesítéséért indítottak mozgalmat legutóbb. Amióta a m. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága egyre fokozottabb gondosággal fejleszti a vajdahunyadi vasgyári üzemet, természetesen fokozódtak a történelmi nevezetességű városkának kulturigényei is. Arról fölösleges sok szót vesztegetni, hogy föltöbb kivánatos ezen igények méltánylása a kultuszminisztérium részéről. Mi ismerjük a mostani pénzügyminiszter nézeteit és ez alapon állíthatjuk, hogy Vajdahunyad városában ő a magyarságnak egy erős védőbástyáját akarja megteremteni. Már pedig kulturintézmények te-remtése nélkül ez nem megy. A vajdahunyadiak jól tennék, ha *Wekerle* Sándor miniszterelnök elé mennének kérésükkel. Bizonyosak lehetnek arról, hogy benne erős támogatóra találának mindannyiszor, amikor városukban a magyarság kulturális és gazdasági erősbödéséről van szó.

Kitüntetés. A király folyó évi június 21-én Bécsben kelt legfelső elhatározásával *Schandel* Vilmos nyugberezett zalatnai kohóintézőnek, sok évi hű és buzgó szolgálata elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Uj vashánya. Zoltowszky Szaniszló és Zsigmond lengyel származású grófok petrisi birtokán dus vasércekre bukkantak. A bánya kiaknázására német cégek egy millió alaptőkével részvénytársaságot alapítanak Budapest székhelylyel.

Artézi víz az Avasban. A közsegremetei határban a köszénkutatás alkalmával meglepő felfedezésre bukkantak. E hó 3-án a Koltó-dűlőben megkezték a 400 méter mélységre lebecsáfott csövek kiemelését a Turvékonya és Kányaháza közötti vonalon a Tur folyó mellett, midőn a 15 cm. vastag csőből mintegy 2 méter magasra szökcent fel a meleg vizsugár. A kiömlő víz hófoka állandóan 28° C. és csakhamar valóságos patak lett belőle. A forrás bőségénél és vegyi összetételénél fogva igen nagy jelentőségű s ha állandónak bizonyul, rövid idő alatt némi jelentőségre tehet szert, amennyiben természetes melegsége gyógyfürdő alapítását vonhatja maga után. A forrás vize erősen sóssavanyu izű és borral vegyítve, ép oly tartósan pezseg, mint a bikszádi víz. A napokban megtartandó vegyelemzés után fognak

dönteni a forrás jövődő sorsa felől és hihető, hogy e véletlenül felfedezett természeti kincset nem fogják sokáig használatlanul hevertetni.

Bő áldás. Az „Udvarhelyi Híradó“-ban olvassuk az alábbi kedves hirt: „Egy köpecsi bányamunkás felesége három gyermekkel lepte meg a Homoródalmáson a szén feltárásánál foglalkozó lérijét. A bányaigazgatóság, amely most várja a milliókat érő almási széntelepből, ezt olyan jó előjelnek vette, hogy a sikert valóságos igazlalommal várja, mert ha bányászai ilyen bő áldásra találhatnak: akkor ott csak mosolygó szerencse kísérelheti a bányász munkáját. Kivánjuk, hogy ott is hármast hozzon a jó szerencse, amelyből jusson valami kelengyére — a három kis leánynak“.

Uj vasutipari vállalat. Az utóbbi esztendő erős ipari fellendülése, a csak nemrég mult kedvező faipari konjunktura és — last, but not least — a kormány hathatós bányapolitikája, külön és együtt igen kedvező hatással voltak Magyarországon vasutiparára is. Faipari szállítóberendezésekben, erdei vasutakban s különösen *bányaszállítóberendezésekben* oly nagy volt a kereslet, hogy az a néhány gyár, amely ilyen berendezések létesítésével foglalkozik, mind a mai napig állandóan túl van halmozva munkával. Hinnünk kell, hogy az ország folyton tartó industrializálódása ezt az iparágat a továbbiakban is fejleszteni fogja s így szerencsés körülmények között alakultnak mondhatjuk azt az új vállalatot is, amely „*Vasutipar Társaság*“ címen betéti alapon most jegyeztette be cégét. Az új vállalat keskenyvágányú és szabványos nyomtávu vasutak nyomjelzésével, tervezésével, építésével és különösképen a szükségelt anyagok — *sinék, vágányok, fordítókorongok, váltók, kocsi, kerek, kerékpárok, mozdonyok stb.* — szállításával foglalkozik s oly szakszerű apparátussal rendezkedett be, hogy ezen a téren versenyképességre feltétlenül számot tarthat. — A vállalat kereskedelmi vezetésére *Békessy Imrét*, a *Roessemann* és *Kühnemann* gépgyár eddig volt tisztviselőjét hívták meg s ircdája *V. Úgy-nők-utca 17. szám* alatt van.

Egy bányavidék vasutjának bevételi kimutatása. A mobács—pécsi vasuton ez év első felében az elmúlt évhez viszonyítva 70.519 koronával emelkedett a bevétel, kilométerenkint tehát 1043 koronával, azaz 13,6 percenttel. A jövedelem emelkedése arra vezetendő vissza, hogy a *szénszállítás* a folyó évben semmiféle akadályt nem szenvedett.

A pécs—barcsi vasut bevételé ugyanezen időben 9750 koronával csökkent. Kilométerenkint tehát 143 koronával, azaz 1,5 %-kal. A csökkenés itt a kereskedelem és a forgalom pangására vezetendő vissza.

Csökkent a bevétel a déli és a sopron—ebrenfurthi vasutnál is, míg a máv. vonalain a bevételi többlet az első félévben 6,655.026 korona, kilométerenkint 779 koronát ért el. A bevétel emelkedése 90.829 koronától étekintve (ennyivel emelkedett a személyforgalom bevételé) a teherszállításra esik.

A Részvénytársaság Raky-féle rendszer utáni furásokra e hó 8-án délután 4 órakor tartja közgyűlését Erzsébet-körut 56. sz. a helyiségeiben.

Eladó bánya. A Bucsun kzszeégbeli Dirnbu Mes-sitor hegyben bányászó Concordia cégű bányatársulat alighanem eladja bányáit. Erre vall legalább az a körülmény, hogy Danes Aurél igazgató az abrudbányai bányabiztoság után szept. 11-ére közgyűlést hívott össze, melynek tárgysorozatán a bánya eladása is szerepel.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Az osztrák széntarifa. Az új tarifátételek, melyeket 1910. január 1-én léptetnek életbe Ausztriában, a szénküldeményeket is érinteni fogják, még pedig oly módon, hogy a külföldi szenek fuvardíjtételei eltérnek a belföldi szenekétől. A Felső-Sziléziából a Nordbahn állomásaira érkező kőszén azonban az államvasutak igazgatósága nem az általános tarifa alá fogja vonni, nehogy Bécsnek ellátását házi tüzelőanyaggal megnehezítse. A felsősziléziai szén fuvarja Bécsbe mintegy 7 fillérrel lesz magasabb métermázsánkint s úgy hírlik, hogy az osztrák kormány közbelépése folytán a szénkereskedők nem az egész fölemelt költséget fogják a fogyasztókra hárítani, hanem egyrészt maguk fogják viselni s ezzel az összeggel az árakat fogják mérsékelni.

A bányaszerencsétlenségek okaik szerint. A bányaszerencsétlenségeket semmiféle előzetes rendszabállyal megszüntetni nem lehet. Lefeljebb a szám csökkentéséről lehet szó, mert a bányázem természetében van bizonyos veszélyesség, amit kizárni nem lehet. Érdekes összeállítást csináltak Németországban, amelylyel a bányaszerencsétlenségeket okaik szerint klasszifikálták. Az utóbbi évek statisztikája ez alapon a következő képet adja: *Az üzem veszélyessége* okozta 1898-ban a szerencsétlenségek 73%-át, 1899-ben 74%-át. Ez volt a legmagasabb % szám. A legkisebb 1902-ben volt 63%-kal. 1907-ben 67% volt. *Hiányos üzemberendezésre* vezethető vissza a szerencsétlenségeknek 1908-ban 1 1/4%-a, 1900-ban 0,75%-a, *1907-ben ismét 1 1/4%-a*, *A munkások hibája* miatt következett be a szerencsétlenségnek átlag 3%-a. Ami a megsebesülteket illeti, hát bizony igen sokszor éppen ők a hibásak. A % szám rendkívül magas ehelyütt, mert minden 100 baleset közül 1898-ban 22 esetben, 1902-ben 31 esetben, 1907-ben minden 28 esetben a megsebesült volt oka tulajdon balesetének.

Uj köszénbányák Angliában. Angliában újabb szénbányákat nyitnak legközelebb. Lancashire (Dél-Yorkshire) és-Nottinghamshire közelében mélyítették az új aknákat, ahol már pár esztendő múlva 20.000 munkást tudnak majd foglalkoztatni. Uj szénbányákat nyitottak már ezeken felül Cistley-Green mellett (Lancashire). Ezeknek mélysége 1100 yard.

Gyémántleletek Délnyugat-Afrikában. A Spencer-öböl mellett talált és sok vitaközlésre okot adott gyémántokról a „Südwestafrikanische Zeitung“ most érkezett egyik legutóbbi száma a következőket írja: A talált gyémántok feletti izgalom óriási, a lelet helyétől mintegy 140 kilométernyire fekvő Lüderitz-öböl mellett naponta nagy expedíciók vonulnak észak felé, a vélt gazdagság felé. Szindikátusok gombamódra teremnek és az első kutatási expedíciók részjegyeit már óriási felpénzrel vásárolják. A *Spencer-Bay* maga mintegy 10 kilométer széles kerek öböl, melyet délfelől a Delphinkopf, északfelől pedig a Nordhuk nevű hegység övez. Előtte fekszik az angol Merkur sziget. A közelben állítólag volt korábban ivóvíz, ma azonban teljesen víznélkül-válnak tartják a vidéket. A kutatók ennek folytán tonnaszámmra vitték magukkal az ivóvizet Svakopmünd-

ből és a Lüderitz-öbölből. A mi a földolgot, a gyémántleleteket illeti, némelyek szerint olyan köveket találtak, melyekből 10 darab megy egy karatra, de vannak, akik nagyobb kövekről is beszélnek. Svakopmündben eddig még nem jelent meg senki, aki a talált drágaköveket a maga szemével látta volna, de a két első embert akik az első gyémántokat találták, megbízható embereknek mondják. Maga a lelhely mintegy 60—70 kilométernyire fekszik a Spencer-öböltől északkeletre. — Mint ebből a hírből kitűnik, a német lapok által oly nagy garral hirdetett újabb német dél nyugat-afrikai gyémántleletekről szóló híreket egyelőre még meglehetősen skeptikusan kell venni.

Rézkészletek. Newyorki levelezőnk jelenti: Amióta a rézstatisztikai egyesület létezik, most először mutatnak fel a látható készletek jelentékeny csökkenést. Igaz, hogy a tényleg 13 millió lb. csökkenés nem éri el a 15—25 millió visszamenésről terjesztett híreket, de elégséges ahhoz, hogy a készletek állását kevesebbé tegye, mint volt folyó évi március 1-én. Bár azért még mindig túlhaladják a jelenlegi készletek az év elején kimutatott mennyiséget kb. 50 millióval. Különösen figyelemreméltó a június havi készletcsökkenés, ha tekintetbe vesszük, hogy ugyanakkor a termelés 118 millió fonttal rekordot ért el. A termelési mennyiség még sokkal nagyobb lett volna, ha a mintegy 200 millió fontot tevő összes eladások szállításra kerültek. Mindazonáltal szakkörök véleménye szerint a helyzetnek optimisztikus telfogása még mindig nincsen helyén. Elsősorban azért nem, mert az utolsó hónapban regisztrált amerikai leszállításokból mintegy 16 millió font és az egész esztendő első hónapjában kerek 80 millió font, nem tekinthető tényleg elhasználtnak; ezek a mennyiségek csak a másodkézben levő készletek gyarapítására szolgáltak, melyek ezekkel együtt mintegy 160 millióra emelkedtek. De azután meg azt is figyelembe kell venni, hogy a látható európai készletek, melyek az év eleje óta 5000 tonnával csökkentek, május hó folyamán ismét közel 6000 tonnával emelkedtek, tehát körülbelül ugyanazzal a mennyiséggel, amit amerikában csökkenés gyanánt számítottak. A Londonban, Birminghamban, Manchesterben és Glasgowban telepekkal bíró Henry R. Merton & Co. Ltd. cég összeállítására szerint az európai helyzet ugyanis a következő volt:

	június 19.	május 29.	május 15.
	t o n n a		
Angol, francia készletek	54.436	49.004	44.119
Chiléből uszik	2.925	3.650	3.425
Ausztráliából uszik	3.900	4.200	3.900
Összesen:	62.261	56.854	51.444

Az európai készletek 56.854 t.-val olyan niveau érték el május végével, amilyent már évek hosszú sora óta nem tapasztalhattunk. Természetesen igen sok függ attól, hogy mekkorák Európában a láthatatlan készletek, illetőleg hogy alakult odaát a tényleges fogyasztás. Azzal hogy a rézmennyiségek egyszerűen átmennek első kézbe a kereskedelem és a spekuláció kezébe, nincs sok elérve csak akkor lehet ismét a rézpiac helyzetét normálisnak és egészségesnek tekinteni, ha a tényleges fogyasztás ismét legalább is megközelíti a termelést.

✂ TALÁLTMÁNYOK ✂

Engedélyezett szabadalmak:

45075. lajstromszám. Buss Jakab üzemezőlő Münchenben és Fohr Károly földbirtokos Wallenburban. — Eljárás szén brikettelésére. Pótszabadalom a 41173. sz. szabadalomhoz. II/a. oszt. 1907 nov 18. (Képv.: Harsányi.)

45006. lajstromszám. Hosmann Béla okl. bánya-mérnök Tokodon. — Berendezés bányatömedék iszapolására. XII/d. oszt. 1908. aug. 5.

41158. lajstromszám. Első Magyar Pamut-, Teveszőr- és Balata-Hajtósíj-Gyár Levy James cég Pozsony-Ligetfaluban. — Hajtósíj. Ve/1. oszt. 1908. júl 3. (Képv.: dr. Wirkman.)

45094. lajstromszám. Wünsch Guidó és Lewald János mérnökök Chemnitzben. — Lökésmentesen dolgozó motor gépkocsik számára, mely motor propeller-csavarba beépítve léghajók, motorcsónakok, ventilátorok stb. részére alkalmas.

45058. lajstromszám. Heinrich Lapp Aktiengesellschaft für Tiefbohrungen cég Aschersleben. — Mélyfűrésző készülék. XXI/e. oszt. 1908 aug. 17. (Képv.: Schön.)

45085. lajstromszám. Constantinescu Gogu mérnök Bukarestben. — Egyensúlyozott egyvágányú vasut. Vg/1. oszt. 1908 máj. 25-én. (Képv.: Schön.)

45185. lajstromszám. Fabrik Französischer Mühlensteine und künstlicher Diamant-Mühlsteine Sig. Theiner cég Pilsenben. — Mágneskészülék előkészítő- és aprítógépekhez, különösen őrlőgépekhez a kezelendő anyagban lévő vasrészek kiválasztására. X/i. oszt. 1908 júl. 31. (Képv.: Bernauer.)

Magyar Királyi Államvasutak.

Igazgatóság.

ad 9536. C. III. szám.

Mérsékelt áru menettérti jegyek kiadása a Szent Istvánnapi ünnep alkalmából.

Szent István ünnepnap alkalmából a magyar királyi államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a nevezett vasut, valamint a kassa-oderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól (az üzemekben álló helyiérekekü vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával) mind a három kocsiosztályra nézve Budapestre mintegy 30%-kal mérsékelt áron menettérti jegyek adatnak ki.

Ezen menettérti jegyek f. évi augusztus 18—20 napjain az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban Budapestre érkező valamenyire személyszállító vonathoz (expressz vonatok kivételével) fogynak kiadatni.

E menettérti jegyek 5 napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva, érvényeségül az 5. napon éjféltor lejár, megjegyezvén azonban hogy a visszatérés legkorábban csak f. é. augusztus hó 20-án délután történhet; korábbi visszatérés esetén a jegyek érvénytelenek.

Az utak megszakításának sem menet, sem jövet jövetkor nincs helye.

Gyermekek számára külön kedvezmény nem engedélyeztetik.

Budapest, 1909. július 30.

A kereskedelmi főosztály

Darvay

király tanácsos,
igazgatóhelyettes.

45175. lajstromszám. Bóra Elemér művezető Gura-honczon. — Fékezőberedezés, főleg *iparvasúti kocsi* számára. V/b. oszt. 1907. jun. 15-én. (Képv.: Janssen.)

45156. lajstromszám. Czerny Carl mérnök Wienben. — Sajtó poralaku anyagok részére. V/f. oszt. 1908. jul. 3. (Képv.: dr. Hebelt.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Ipar. A magyar kir. iparfelügyelőknek 1908-ban folytatott levékenységéről szóló vaskos kötetet most adta ki a kereskedelmi miniszteriém. Érdekes, tanulságos kötet, amit épen ezért aligha fognak elolvasni hazánkban.

M. Zalatna. Már több ízben megírtuk, hogy a Böckh-féle geológia 2 kötete 2 vaskos füzetből álló mű, áruk együttvéve 28 K. Megjelent Foerges Ágost özvegye és fia kiadásában Selmecebányán s ott is kapható.

St. Mór Mármarosziget. E számban nem adhatuk ki. A legközelebbiek egyikében. A levél persze visszaküldetik.

V. B. Dobsiua. A kérdéses mű nem valami kiváló alkotás. Laza, hebehurgya módon összeállított dolgoz.

Közgazda II. Igenis. Van reflexió. Csakhogy be kell várnunk a vélemények kialakulását. Több helyről szólaltak fel, ki pro, ki kontra. Pártatlanul kiadjuk mind. De kerülni óhajtjuk az egyhangúságot. Ez szól különben más oldalról jött sürgetéseknek is.

B—ó Gy—y. Csakhogy nem megy olyan gyorsan, mint hinné. Végére is nem lehet kergetni az embereket. Türelem rózsát terem.

P. M. Miskolc. Legyen meggyőződve arról, hogy a kérdést nem hagyjuk elaludni s azon leszünk, hogy most már dülőre vigyük ezt az országos kérdést. Hogy bennünket kizárólag a közérdek vezet, ime ismét bebizonyítottuk, amikor helyt adunk minden tárgyilagos, igazságos hozzászólásnak. Ilyen kérdést nem is lehet egyoldaluan elintézni. Mennél jobban világítják azt meg a szakértőiak, annál bizonyosabb az eredmény.

K. L. Budapest. A Bányászati és Kohászati Egyesület azért költözött el Veres Pálné-utcai helyiségéből, mert a házat lebontják. Az új helyiségek a IV. Kecskeméti-utca 14. szám alatt vannak. Az olvasó teret csakis tagoknak áll rendelkezésére.

H. J. Selmecebánya. Ez a kérdés már rég tisztázódott. Semmi célja nem lehet annak, ha ismét felbolygaszuk. Más irányú cikkeit szívesen fogadjuk.

Magyar királyi államvasutak.

Igazgatóság.

224296/09. F. IV. szám.

HIRDETMÉNY.

Kereskedelemügyi m. kir. minister ur folyó évi július hó 17-én kelt 56755/III. számú engedélye alapján **folyó évi augusztus hó 10-étől visszavonásig:**

1. a magyar belforgalomba (Fiumét is beleértve), továbbá a magyar, az osztrák és a bosnyák-hercegovinai vasutakkal való forgalomba feladásra kerülő kocsirakományu teheráru küldemények felvételénél az állat, friss hus, friss gyümölcs, friss főzelék és tojás-küldemények kivételével a **vasúti üzletszabályzat 55. §-a (3) bekezdésében és az ahhoz tartozó IV. díjszabási póthatározmányban előírt eljárás fog alkalmaztatni;**

2. az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kívül fekvő állomásokra rendelt kocsirakományu teheráru küldemények, az élő állat, friss gyümölcs, friss főzelék és tojás küldemények kivételével, a mennyiben azok elszállítása azonnal meg nem történhetik s a feladó áruját a pályaudvaron kívánja tároltatni, a rendelkezésre álló tároló helyek befogadási képességéhez mérten, a vasúti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (2), illetőleg a magyar szent korona területén érvényes vasúti üzletszabályzat 55. §-a (2) bekezdésében és az ahhoz tartozó I—III díjszabási póthatározmányokban foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg, **csakis a lehető elszállításig való ideiglenes megőrzésre fogadtatnak el;**

3. az üzletszabályzatban és díjszabásokban meghatározott be-, illetve kirakási idő az üzletszabályzat 69. §-a (7.) bekezdése alapján **9 nappali órára** szállítatik be.*)

Értesítjük továbbá a t. szállító közönséget, hogy az üzletszabályzat 56. §-a (4.) bekezdése, illetőleg a vasúti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (3.) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján a Fiuméba rendelt gabona szállítmányok, örlemények és hüvelyesek (bab), valamint az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kívül fekvő állomásokra rendelt gabonaszállítmányok és örlemények, az üzletszabályzat 55. §-a (3) és a vasúti árufuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (2) bekezdése, illetőleg a magyar szent korona területén érvényes üzletszabályzat 55. §-a (2.) bekezdésének alkalmazása mellett is, közérdekek érvényesítése szempontjából lehetőleg **soron kívül fognak továbbittatni.**

Budapest, 1909. évi augusztus hó 7.

Az igazgatóság.

*) Jegyzet. A 9 nappali óra a közhírré tett raktári órák kezdetétől annak megszakítás nélkül való befejeztéig terjedő időtartam alapul vétele mellett számítottatik.

A Zimony állomáson végzendő átrakodási munkálatok.

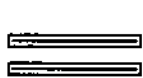
A budapest-jobbparti üzletvezetőség által Zimony állomáson végzendő vizi átrakodási munkálatok tárgyában 29575/III—909. sz. alatt kiadott „Pályázati hirdetmény“-ében a bánatpénz letétbe helyezésének határidejéül **tévesen október 30-ika** jelöltetett ki, holott az helyesen **szepetember hó 30-ikára** tüzetett ki.

Az igazgatóság.

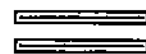

Kontinentale Tiefbohrgesellschaft

vorm. H. Thumann m. b. H., Halle a. S.

MÉLYFURÁSOK.

Elért legnagyobb mélység 2665 és 1613 méter.

Mélyfurások a Beldiman-féle szabadalom szerint.

Romániában, Németországban, Ausztriában és Magyarországon.

(B. 134/32.)

Csődtömegeladási hirdetemény.

Alulírott mint a vb. „Compagnie Belge-Hongrois des Mines S. A. in liquidation“ ugyis mint a „Hungária rézbánya-és kohóbánya társulat Déván“ csődtömeggondnoka a csődválasztmány határozata alapján ezenél közhírré teszi, hogy s csődtömeghez tartozó „Hungária“ védnevű önálló és ennek tartozéka, a „Teréz“ védnevű rézbányatelek, nemkülömben az ingatlan és felépítményei (kohó és zuzda) és ingók zárt ajánlat útján egy tömegben eladatnak.

A csődtömeghez tartozó bányatelek, ingatlan és ingók becsértéke K 328.549. Megjegyzetik azonban, hogy a bányatelkekre Biscquetsrieder Teréz javára bekebelezett 50.000 kor. az árverés után is bekebelezve marad.

A zárt ajánlatok 20.000 K bánatpénzzel együtt 1909. évi szeptember hó 30-ig nyújtandók be alulírott tömeggondnokhoz. A választmány ugyanaz nap d. u. 3 órakor bontja fel az ajánlatokat a tömeggondnok irodájában és határoz afölött, hogy melyik ajánlat elfogadása véleményeztessék a k. törvényszek, mint csődbíróságnál jóváhagyás végett, mert az elfogadott ajánlat által létrejött vétel joghatálya a csődbíróság jóváhagyásától tétetik függővé.

Bővebb felvilágosítást és a feltételeket alulírott tömeggondnoktól lehet beszerezni, a kinek közbenjöttével a csődvagyon és leltár is megtekinthető.

Déván, 1909. évi augusztus hó.

Dr. Horváth Kamilló
ügyvéd, csődtömeggondnok.

(B 121/33)

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hites szabadalmi ügyvivő Budapest, VI., Teréz-körút 36.

Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112.
PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209.

(B. 29/39)

Telefon 89—22.

:: Katalógusok,
költségvetések ingyen.

**Keskenyvágányu szállítóberendezések
bányák számára.**

Vágányok, fordítókorongok, kerekek.

Bányacsillék minden kivitelben.

**Szabadalmazott görgős-csapágyak és
kenőhüvelyes, görccsapágyas kerékpárok.**

Roessemann és Kühnemann
Koppel Artur-féle vasutak
Budapest VI., Váci-ut 113-115

Egy mangántelep eladó.

Elköltözés végett olcsón kapható, bő-
vebb felvilágosítás a Bánya szerkesz-
tőségénél.

(B. 139-35)

Vizmentes olajköpenyek

ővvel és lovagló sliccel.
A legjobb védekezés szél
és vihar ellen.

III. minőségű, kámzsával
9 márka.

II. minőségű, kámzsával
11 márka.

I. minőségű, kámzsával
15 márka.

Vizmentes munkás sátrak.

Az 5 évvel ezelőtt
szállított 600 kör-
gallér és köpönyeg
minden tekintetben
megelégedésemre
szolgált, mert
vizhatlanságukat
és tartósságukat tö-
kéletesen megtar-
tották.

Berlin-Moabit,
május havában
C. BOLLE.

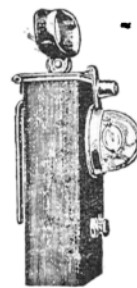
Hibernia kohó köpeny-
gek kitűnően beváltak.

Loden ruhák.	Kocsi- és lótarakók.	Auto-ruhák.
Csatornajáró gummi csizmák		Körgallérok
80 90 100 cm. hosszu		75 80 90 100 110 120
párja 30 34 37 márka	márka 6.50, 6.75, 7.50, 8.50 9.75, 11.50	

(B. 15/52)

FERD. JAKOB Köln H.

Akkumulátorok gyára
Langstein és Klein, Aussig
Csehország.

„MONTANA“

villamos bánya biztonsági lámpa
bányákba és tűzveszélyes helyek
részére alumíniumból.

Üzembiztonság! Sulya 1 1/2 kg.
Égési időtartam 12 óra!

Felcsatolható tartály bányák részére.
 Akkumulátorok minden célra.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(B. 42/31)

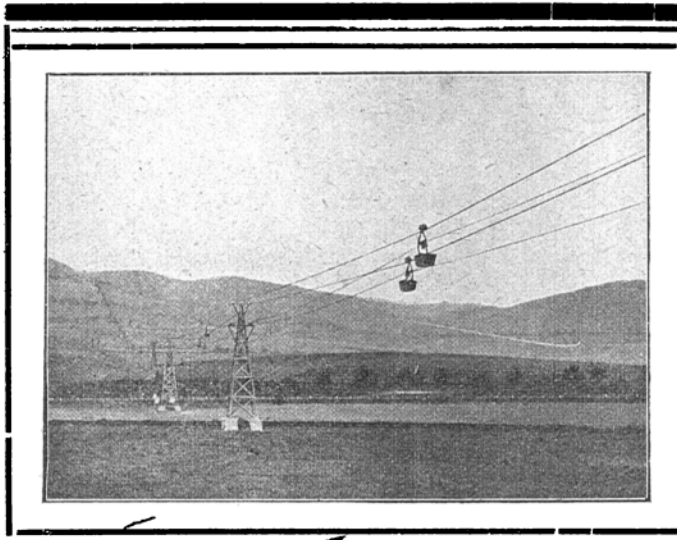
Leggyorsabb aknamélyítést

vizdus hegyirétegeken át, mindenféle
mértékben végzek jótállás mellett. Sa-
ját kiviteli módszer. Költség megtakarítás.

Képviselő kerestetik.

Carl Etzrodt
Sangerhausen, Thüringia.

(B. 77/22)

HECKEL ERNŐ

K. F. TÁRS., SZÁLLÍTÓ BERENDEZÉSEK GYÁRA
 SAARBRÜCKEN, GLEIWITZ, PÁRIS, CHARLEROI, SHEEFIELD

ÉPÍT:

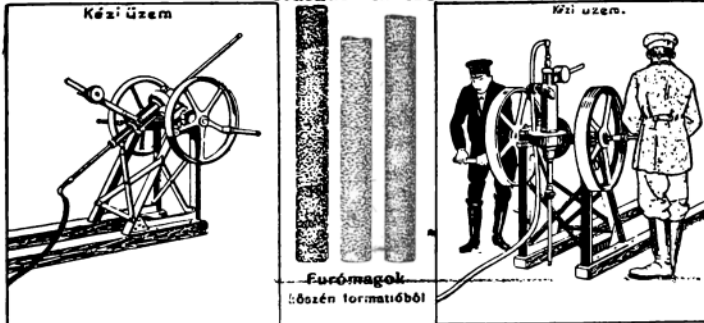
Sodronykötélpályákat, Vég nélküli kötél- és Koepe-Heckel rendszerű elektromos függővas- lánczvonatásu szállító- berendezéseket, vit lá- utakat minden teljesít- ményre és nagyságban. gonrendező telepeket. kát, rakodóbe- rendezéseket.

Magyarországi vezérképviselő:
Gunszt és Székely
 BUDAPEST, VII., Damjanich-u. 36. Telefon 161-34.

HAZAI GYÁRTMÁNY!
 (B. 16/11)

Kombinált közetfurógép kézi és gépjárműre

"Craelius rendszer"

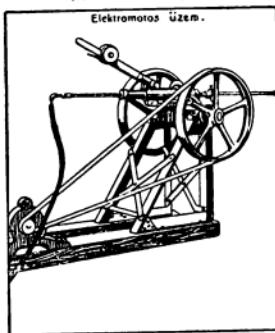
Próbafúrás és bemutatás saját kísérleti helyünkön.

Prospektus és felvilágosítás érdeklődőknek rendelkezésére áll.

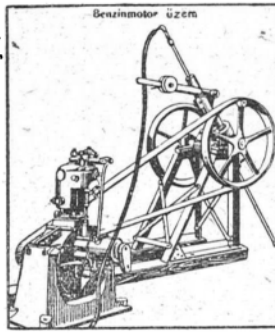
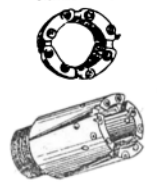
Nélkülözhetetlen bányáknál, aknáknál, kőbányáknál, mész és cementműveknél, mindenféle egyéb furásoknál. Minden irányban fur 250 m. mélységig, sőt mélyebbre is.

A furómagok épek s így az átfurat réteg hű képét nyerjük.

Igen nagy teljesítmény Egyszerű és szilárd Nem igényel javítást.
 Legkisebb erőfogyasztás (10 m³ óránként) Tértfogata kicsi (2 x 2 x 2 m)

Saját rendszerű gyémánt foglatat, kicserélhető ércfészkekkel, igen kis gyémánt elhasználással.

LANGE, LORCKE & Co.

Távbeszélő 34.

gyémánt szerszám gyár
 Brieg, 13 Bez. Breslau.

Sürgönyeim:
 Lange Lorcke, Brieg, Bez. Breslau.

(B. 69/34)

Bánya-, kézi- és zseblámpákat,

kizárólag újból tölthető accumulatorokkal ellátva ajánl igen nagy választékban

SZIKLAI ÉS TÁRSA, BUDAPEST

VII., BAROSS-TÉR 13. * TELEFON 44-29. (B. 69/)

'Standard'

műszaki kereskedelmi részv-társ.

ezelőtt

**Pick és Winterstein
 Kuschnitzky és
 Grünhut**

cs. és kir. udvari szállítók.

BUDAPEST,
 VI., Teréz-körút 21.

FIUME,
 Palazzo Adria.

Szállít:

olajokat,

szerszámokat,

csigasorokat,

emelőgépeket

és az összes műszaki cikket.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

B. 40/16)

**FERD. WICKE,
BARMEN**

gyűjtőeszközök gyára.

Sürgőnyezim: Amorces. Telefonszám 391.

**Mindenféle gyűjtőszinorok
bányabiztonsági lámpák részére,**

ugyszintén
**zsebgyűjtő-
szerszámok**
részére stb.

Amorces és
Amorces-szalagok
gyermek-
pisztolyok részére.

(B. 128/31)

DIGESTOL

□ Kitünő hatású emésztő por □
gyomor- és bélbajoknál.

Az emésztést elősegíti, a széket szabályozza. Orvosi kitünőségek által kipróbálva és ajánlva. Ára egy doboznak **2 korona.**

Készíti: **GLÜCK REZSŐ** gyógyszerész
gyógyszertár a „Fehér galambhoz”
BUDAPEST, VI., Hungária-körút 93. sz.
Kapható minden gyógyszerertárban.

(B. 97/50)

Magyar királyi államvasutak

Üzletvezetőség Kolozsvárt.

21951. szám. 1909—II.

Verseny tárgyalási hirdetés.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége nyilvános versenyt hirdet a magyar királyi államvasutak Tövis állomásán létesítendő felvételi épület egyik két emeletes pavillonjának, valamint a hozzá csatlakozó földszintes toldalék épületnek előállítás céljából szükséges munkák végrehajtására.

A tervek, a költségvetés, az ajánlati minta és a szerződés tervezete, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége pályafentartási és építési osztályánál (Bocskai-tér 4. szám, II. emelet 52. ajtó sz.), valamint a nagyenyedi osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlattételhez szükséges nyomtatványok díjtalanul megszerezhetők.

Az ajánlatot, valamint a hozzátartozó mellékleteket szabályszerű okmánybéllyel kell ellátni, az ajánlatot és mellékleteit két tanu előttemezése mellett alá kell írni és az ajánlatot mellékleteivel pecséttel ellátott fonállal kell összefűzni.

A szabályszerűen kiállított ajánlatot és mellékleteit pecséttel lezárt sértetlen borítékban kell elhelyezni és legkésőbb 1909. évi augusztus hó 28-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének titkárságánál közvetlenül vagy posta útján beküldeni.

Az egyes munkákra külön-külön is lehet ajánlatot tenni.

Az ajánlat borítékát következő felirással kell ellátni:

Ajánlat a 21951. II. számú verseny tárgyalási hirdetésben kiírt munkákra.

Ajánlattevő köteles bánatpénz gyanánt az általa ajánlott végösszeg 5%-át készpénzben vagy biztosítékként értékpapirokban hivatkozással a jelen hirdetés számára legkésőbb az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1909. évi augusztus hó 27-én délután 1 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének gyűjtőpénztárába (Bocskai-tér 4. szám, földszint) letenni.

A bánatpénzről szóló, betétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirokat a budapesti áru és értéktőzsdén legutóbb jegyzett, de a névértéket meg nem haladó árfolyam szerint számítjuk.

Csak szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett ajánlatokat fogunk tárgyalás alá venni.

Bánatpénz nélkül vagy elkésve benyújtott, valamint az olyan ajánlatokat, melyeket nem az előirt módon tesznek, vagy a melyből valamely melléklet hiányzik, nem veszünk figyelembe.

A beérkezett ajánlatokat 1909. évi augusztus hó 28-án déli 12 órakor fogjuk felbontani, a mikor az ajánlattevők, vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Az ajánlatok felet 1909. évi szeptember hó 30-ig történik döntés és ajánlattevők ajánlataikkal ezen időpontig kötelezettségben maradnak.

Olyan ajánlattevők, kik a szóban forgó ipari munkát teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily ipari képesítéssel bíró megbízottat megnevezni.

Az ajánlattevőnek vagy megbízottjának ipari képesítésére és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok az ajánlatokban feleltendőek és igazolandók.

Az ajánlattevők, kik a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségével ez ideig üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg élötte ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, a melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Alólirott üzletvezetőség fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlati árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Kolozsvár, 1909. augusztus hó.

Az üzletvezetőség.